

Utlåtande 2012:57 RII (Dnr 332-635/2011)

Ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar

Motion (2011:24) av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:24) av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V) om ”Ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillor för barn och ungdomar” avslås.

Föredragande borgarrådet Ulla Hamilton anför följande.

Ärendet

Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V) föreslår i en motion (2011:24) att kommunfullmäktige ska tillsätta en tvärspektoriell utredning som granskar de socioekonomiska konsekvenserna av ökad segregation inom utbildning, arbetsmarknad och socialtjänst.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att alla de rapporter som både staden och Socialstyrelsen publicerar belyser de problemområden och frågeställningar som motionärerna tar upp varvid ytterligare utredningar inte behövs.

Arbetsmarknadsnämnden anser att det genom befintliga rapporter finns en god bild av antalet ungdomar i åldrarna 16 till 19 år som står utanför skola eller arbete.

Socialnämnden anser att det är av största vikt att fortsätta satsningarna på stöd till personer som inte har arbete vilket inom staden framför allt sker inom jobbtorgens insatser.

Utbildningsnämnden framhåller att det redan nu pågår ett omfattande utvecklingsarbete inom förvaltningen med stöd av aktuell forskning för att förbättra resultaten i skolorna och utveckla nya metoder.

Farsta stadsdelsnämnd framhåller att alla fritidsverksamheter i stadsdelen är öppna mötesplatser som välkomnar alla, bygger på frivillighet, skapar tillfällena för samtal och nya kontakter samt uppmuntrar inflytande och delaktighet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd framhåller att det pågår både ett proaktivt arbete och omedelbara insatser i syfte att undvika att barn och ungdomar far illa och hamnar i svåra sociala situationer samt stödjer föräldrar i deras roll.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det redan idag finns goda kunskaper om vad som kan leda till segregation och vilka faktorer under ett barns uppväxt som kan få negativa konsekvenser för deras framtid.

Mina synpunkter

Det är viktigt att på alla sätt arbeta för att förebygga och motverka segregation. I stadens budget för 2012 framgår det också tydligt att det är en grunduppgift för staden att finnas till hands för de mest utsatta.

Vi har idag goda kunskaper om vad som kan leda till segregation och vilka faktorer under uppväxttiden som kan ge negativa konsekvenser i framtiden. Det finns en rad undersökningar som tittar på det som motionären efterlyser, bland annat finns bra underlag om utvecklingen i Stockholms stad hos Sweco, före detta utrednings- och statistikkontoret (USK). Remissinstanserna lyfter fram ett antal till.

För att motverka segregation görs också en rad satsningar i praktiken så som Järvalyftet och Söderortsvisionen, men också inom Jobbtorg Stockholm, inom skolan och inom socialtjänsten. Ett allt bättre samarbete mellan dessa innebär att risken för att människor ska hamna mellan stolarna minskar. De senaste åren har en rad viktiga beslut tagits för ökad samverkan mellan skola och socialtjänst, med tydliga riktlinjer och ett omfattande stödmaterial. Ett annat exempel är uppföljningsansvaret för 16 – 19-åringar.

Jag håller med motionärerna om att skolan är extremt viktig. Här läggs grunden för det framtida yrkeslivet. Stockholms arbetsmarknad ställer höga krav och konkurrensen är hög varför det är viktigt med en fullgjord gymnasieutbildning. När det gäller fördelning av resurser fattade utbildningsnämnden förra året beslut om en ny modell som tar större hänsyn till variabler som visat sig ha samband med måluppfyllelse, till exempel antal år i Sverige. Utifrån forskningsresultat om lärarnas betydelse för elevernas skolframgång har nämnden särskilt satsat på att utveckla möjligheterna för lärare att göra karriär samt att erbjuda kompetensutveckling, både på grundläggande och avancerad nivå.

Jag instämmer inte i motionärernas bild av att det skulle pågå ett bollande av ungdomar mellan praktik och jobbtorg. Tvärtom finns det stora möjligheter för de ungdomar som kommer till jobbtorgen att gå vidare till egen försörjning. Av de 500 ungdomar som under förra året hade en praktikplats följt av en ungdomsanställning inom staden gick 70 procent vidare till egen försörjning. Tittar man på de ungdomar som deltog i projektet Filur var 77 procent fortfarande självförsörjande sex månader efter avslut. Den genomsnittliga inskrivningstiden för ungdomar på jobbtorgen är 5,1 månader.

Alliansen arbetar inom flera olika områden aktivt för att minska utanförskapet i Stockholm. Vi river murar mellan olika politikområden och ställer människan i centrum för att på bästa sätt kunna ge stöd efter hans eller hennes önskemål och förutsättningar.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:24) av Karin Rågsjö och Måns Almgren (båda V) om ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. kommunstyrelsen uppdras att utse en kommission för ett socialt hållbart Stockholm
2. besvara motionen med följande

De moderata borgarråden hänvisar i ärendet till uppdraget i budget 2012 att ”finnas till hands för de mest utsatta”. Men detta är inte alls samma sak som att sätta in övergripande åtgärder för att åstadkomma ett samhälle där alla har lika goda möjligheter till ett bra liv.

I Stockholm är skillnaderna i hälsa, ekonomiska förutsättningar, sysselsättning m.m. stora om man jämför olika delar av staden. Nya siffror från SCB och Socialstyrelsen visar att barnfattigdomen fortsatt är ett allvarligt problem och att skillnaderna är stora mellan stadsdelarna i Stockholm. I de stadsdelar med minst andel ekonomiskt utsatta barn¹ –Bromma, Norrmalm, Kungsholmen – är det ändå vart tionde barn som lever i relativ fattigdom. Och i andra delar av staden, som Rinkeby-Kista, lever vartannat barn i ekonomisk utsatthet.

Ovetydigt är det så att de ekonomiska klyftorna i samhället ökar, och att detta är ett problem för jämlikhet och folkhälsa på sikt. Allt för stora skillnader i samhället är en grogrund för utanförskap och ohälsa. Därför behövs en långsiktig strategi och, som motionären påpekar, en tvärssektoriell ansats. Ytterst handlar det om att alla människor ska ges lika förutsättningar att skapa sig ett gott liv.

I Malmö stad sjuövertas för ungefär ett år sedan ett projekt för ett ”Socialt hållbart Malmö”. Det är en politiskt oberoende kommission som fått i uppdrag att ta fram förslag på hur man kan minska skillnaderna i hälsa och förbättra livsvillkoren för Malmöborna. Kommissionen består av kunniga personer inom varsitt respektive område, t ex professor i socialt arbete eller hälsoekonomi, barnhälsovårdsöverläkare, miljödirektör och stadsmiljödirektör. En del är forskare från andra delar av landet medan en del har specialkunskaper om Malmö. Kommissionen rapporterar till kommunstyrelsen och ska till hösten 2012 ta fram en slutrapport, med all tillgänglig vetenskap som grund, som ger ett antal rekommendationer.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi att kommunstyrelsen får i uppdrag att utse en kommission för ett socialt hållbart Stockholm.

Det behövs också fler konkreta åtgärder för att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga. Det arbete förvaltningen tar upp, till exempel Järvalyftet och Söderortsvisionen är bra och kan göras ännu bättre. Det handlar om att ge människor lika förutsättningar, det går att förbättra t.ex. genom att anställa ung arbetskraft lokalt när miljöprogramsområdena ska upprustas.

---

¹ Andelen barn 0-19 år i kommunen/stadsdelen som lever i ett hushåll som har en disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är mindre än 60 procent av medianvärdet för samtliga i riket år 2010.

Att ge ökade ekonomiska resurser till stadens socialtjänst, som nedrustats under många år av den nuvarande majoriteten, och att styra över resurser till mer av tidiga och förebyggande insatser, både i förskola, skola och för socialt utsatta barn kan också bidra till mer lika förutsättningar.

För barn och unga som behöver socialt stöd är skolan av stor betydelse. Skolfam är en utmärkt satsning för att familjehemsplacerade barn ska få en bättre skolgång. Miljöpartiet har föreslagit att denna satsning ska nå en större målgrupp än de som är placerade i familjehem.

Hjälpen till personer i hemlöshet behöver förbättras, t.ex. genom enklare bostäder som ett komplement. Vräkningar av barnfamiljer ska inte förekomma. Det finns exempel från Norrmalm där de lyckats undvika detta på senare tid.

Att lägga mer resurser på barns och ungas uppväxtvillkor skulle vara en viktig framtidsstrategi för Stockholm.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:24) av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V) om ”Ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar” avslås.

Stockholm den 4 april 2012

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulla Hamilton

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Tomas Rudin och Olle Burell* (alla S) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver anföras.

För oss Socialdemokrater handlar politik inte bara om att konstatera att det finns orättvisor och ojämlikhet. Politik handlar om att göra något åt det man vet. Stockholm är en av de mest segregerade städerna i Europa. Den senaste rapporten från Rädda Barnen visade att Stockholm är bland de mest segregerade städerna i Sverige. Vi vet utifrån

forskning att barn som växer upp i en ojämlik miljö påverkas negativt i sin framtid, både vad gäller till exempel hälsa och utbildning. Segregationen går att motverka och det handlar om politisk vilja. Vi nöjer oss därför inte med att det finns bra rapporter som belyser hur det ligger till, vi kräver också handlingsplaner och åtgärder. Stockholm behöver göra en massiv satsning på barnomsorgen med fler vuxna som ser barnen, vi behöver bygga fler hyresrätter som familjer och ungdomar har råd att bo i. Därför behövs en samlad strategi med en konkret handlingsplan för ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och unga.

Reservation anfördes av *Åsa Jernberg* och *Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2011:24) av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V) om ”Ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar bifalls.
2. Därutöver vill jag framföra följande.

Att veta men inte göra är värre än att inte göra. Arbetsmarknadsborgarrådet anser sig ha goda kunskaper om vad som kan leda till segregation och vilka faktorer under uppväxttiden som kan ge negativa konsekvenser i framtiden. Att trots egen insikt inte ta ett helhetsgrepp för att motverka de segregeringande krafterna och säga tvärt nej till en tvärsektorieell utredning som kan lägga välunderbyggda förslag är obegripligt. De satsningar som görs idag i stadens regi är otillräckliga och tar inte på allvar itu med de grundläggande problemen.

Den borgerliga politiken lider brist på verklig insikt, ambition och helhetssyn. Grunduppgiften sägs bara vara att finnas till hands för de utsatta och inte att också minska skillnaderna. Att staden saknar en giltig plan för arbete enligt FN:s konvention om barnets rättigheter säger en del om ambitionsnivån. När varken utbildningsborgarrådet eller socialborgarrådet är med som föredragande i detta ärende signaleras att barns och ungas levnadsvillkor först och främst är ett ansvarsområde för arbetsmarknadsborgarrådet. Det är en alldeles för passiv hållning.

Den borgerliga politiken göder i själva verket segregationen. Skolan är en del av ett samhälle med starka segregeringande krafter. Snarare än att elever ska göra så många val som möjligt i skolan, bör alla elever ges så lika chanser som möjligt att välja fortsatt utbildning och yrke efter skolan. Det är stora skillnader i resultat mellan skolor, klasser och elever. Att bara två av tre gymnasieelever har minst godkänt i alla kurser i slutbetyg gör det svårt för många att få arbete. Arbetslösheten bland unga är klassrelaterad. Jobbtorgen måste erbjuda studier och praktik som leder till arbete. Många fler unga arbetslösa måste därför få möjlighet till att läsa på Komvux och erbjudas visstidsan-

ställningar som kan leda till arbete. Praktik kan vara bra för att bygga på sitt CV och få arbetsträning men för att få ett varaktigt arbete är det utbildning som måste vara i fokus. De flesta unga arbetslösa saknar också a-kassa, vilket slår hårdast mot de som inte har familjer som kan hjälpa till ekonomiskt.

Att som barn växa upp i en familj med knapp ekonomi och små sociala och kulturella resurser ger sämre chanser att kunna leva ett bra liv som vuxen. Många barn och unga behöver därför riktade insatser här och nu, till exempel genom en massiv satsning i förskolan, skolan, skolbarnsomsorgen och kulturskolan. Att samverka mellan förskola, skola och socialtjänsten har raserats och måste byggas upp igen är en direkt följd av den borgerliga politiken. Dessutom blundar socialborgarrådet för att normbeloppet för barn behöver höjas i försörjningsstödet, så att till exempel dator och internet kan ingå vilket är en förutsättning för skolarbetet. Inte ens summan för mat är enligt konsumentverket tillräcklig i riksnormen.

I ett 20-årsperspektiv har skillnaden i barnfattigdom mellan innerstad och förort och mellan rika och fattiga förorter ökat stort. För 20 år sedan var barnfattigdomen inte mycket större på Norrmalm än i Vantör. Idag har Vantör tre gånger så många fattiga barn än Norrmalm. För 20 år sedan hade Älvsjö hälften så många fattiga barn som Vantör och nu mindre än en fjärdedel.

Mellan år 2008 och 2009 har barnfattigdomen ökat i 17 av 18 stadsdelar (Rädda Barnen). År 2009 levde 15,3 procent av barn 0-17 år i ekonomiskt utsatta hushåll jämfört med 14,4 procent år 2008. Det finns flest fattiga barn i stadsdelar som ingår i Järvalyftet och Söderortsvisionen och där har också barnfattigdomen ökat mest: Rinkeby 55,8 procent (+3,9), Skärholmen (+4) och Spånga-Tensta (+1,7) båda 29,4 procent, Kista 29,0 procent (+1,7), Vantör 27,1 procent (+1,4) samt i Hässelby-Vällingby 16,1 procent (+1,4) fattiga barn.

Det är väl känt att det finns många undersökningar som visar segregationen och ojämlikheten i staden, men så länge kunskapen inte används aktivt uteblir den grundliga analysen och därmed också möjligheten att lägga skarpa förslag. Det är därför som det är så viktigt med en tvärssektoriell utredning som på allvar granskar de socioekonomiska konsekvenserna av en ökad segregering och utifrån kunskap lägger fram ett starkt och konkret handlingsprogram.

ÄRENDET

Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V) beskriver olika problemområden som de menar är en följd av ökad segregation i Stockholm. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ska tillsätta en tvärsektorieell utredning som granskar de socioekonomiska konsekvenserna av ökad segregation inom utbildning, arbetsmarknad och socialtjänst. Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ska komma med förslag för ökad jämlikhet och minskad segregation i alla delar av staden med tonvikt på barns och ungdomars förutsättningar för goda uppväxtvillkor.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Farsta stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 augusti 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att på alla sätt försöka förebygga och motverka segregation. Att verka för ett samhälle där barn och ungdomar ska få växa upp under trygga och goda förhållanden beskrivs i kommunfullmäktiges budget under rubriken "Ett starkt samhälle med stöd till de mest utsatta". Där står bland annat att "En grunduppgift för staden är att finnas till hands för de mest utsatta".

I dagsläget finns redan idag goda kunskaper om vad som kan leda till segregation och vilka faktorer under ett barns uppväxt som kan få negativa konsekvenser för deras framtid. Inom staden sker i dagsläget omfattande arbeten på olika håll för att på olika sätt minska segregationen och skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor. Exempel är "Järvalyftet" som riktar sig till stadsdelarna Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta för att förbättra levnadsvillkoren för de boende i dessa områden. Även i stadens södra delar pågår ett arbete, "Söderortsvisionen", för att utveckla ett socialt hållbart samhälle genom att förbättra och utveckla tryggheten, öka utbildningsmöjligheter och utveckla näringslivet och arbetsmarknaden. Inom dessa bägge projekten sker även kontinuerliga utvärderingar över de sociala förhållandena i dessa ytterstadsstadsdelar utifrån gällande samverkansavtal. Det genomförs redan idag tämligen omfattande och regelbundna kartläggningar över Stockholms stad och dess medborgare.

En av de viktigaste källorna för att utläsa sociala förhållanden är Stockholms Stads

Utrednings- och Statistikkontor AB (USK), som levererar siffror på miljö, befolkning, bostäder, social omsorg, utbildning, inkomster, priser, kultur, fritid med mera. Materialet hålls tillgängligt på USK:s hemsida och delar av det sammanställs i en statistisk årsbok. USK tillhandahåller därutöver också ett tabellverktyg som möjliggör månadsvisa uppföljningar. Även Folkhälsoinstitutet genomför årsvis kartläggningar som bland annat berör områden fysisk och psykisk hälsa, delaktighet och inflytande, barns uppväxtvillkor, hälsa i arbetslivet, sexualitet och reproduktiv hälsa, skydd mot smittspridning och droger. Ytterligare statistik kan fås från exempelvis Socialstyrelsen och i viss mån också Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Förutom dessa redovisningar har socialstyrelsen regeringens uppdrag att redovisa de sociala förhållandena som råder i landet och då särskilt uppmärksamma de grupper som är mest eftersatta i ekonomisk och social bemärkelse. Syftet är att ge en bild av vilka sociala problem som finns, varför de uppstår och hur de förändras över tid. Fokus ligger på att identifiera riskfaktorer för uppkomsten av sociala problem i olika befolkningsgrupper.

I våras publicerades den femte i raden av dessa rapporter ”Social rapport 2010”. Av rapporten framgår att den utveckling mot ökad polarisering som visade sig på många samhällsområden under 1990-talet har mattats av och stabiliserats under 2000-talet. Fler kan försörja sig på sitt arbete medan den andel, som under längre tid står både utanför arbetsmarknaden och utanför de sociala försäkringssystemen, är oförändrad. Den långvariga fattigdomen, som varar fem år eller längre, har fortsatt minska för alla grupper. Den som en gång varit fattig löper dock stor risk att återigen hamna i fattigdom.

Socialnämnden följer även upp utvecklingen av socialtjänst i staden. Denna uppföljning presenterade i juni månad en rapport ”Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad - rapport 2010”. Av rapporten framgår bland annat att andelen av befolkningen i Stockholms stad som får försörjningsstöd stadigt minskat under 2000-talet. År 2000 fick 7,1 procent ekonomiskt bistånd, jämfört med 3,9 procent år 2010.

En av de mest angelägna uppgifterna för staden är satsningen på stöd till personer som står utanför arbetsmarknaden. Från år 2011 startade en ny nämnd upp, arbetsmarknadsnämnden, för att just förstärka stödet till personer utanför arbetsmarknaden. Inom arbetsmarknadsnämnden finns Jobbtorg Stockholm, vuxenutbildning och SFI. Verksamheten vid stadens jobbtorg följs vidare upp med månadsvisa resultatuppföljningar som lämnas vidare till respektive stadsdelsnämnd. Denna uppföljning är nedbruten på olika målgrupper samt med angivande av resultatorsaker. Utöver arbetsmarknadsnämndens insatser är det arbete som bedrivs vid stadsdelsförvaltningarnas försörjningsstödsenheter viktigt. Även den verksamhet som bedrivs inom individ- och familjeomsorgen och inom förskolans och skolans område har en viktig uppgift när det gäller de barn och ungdomar som växer upp i ekonomiskt svaga familjer. En bra utbildning är idag en av förutsättningarna för att kunna komma ut på arbetsmarknaden och som vuxen klara sin egen försörjning.

Stadsledningskontoret anser att alla de rapporter som både staden och socialstyrelsen publicerar belyser de problemområden och frågeställningar som Karin Rågsjö och

Måns Almqvist tar upp i sin motion varvid ytterligare utredningar inte behövs. Vidare pågår i dagsläget ett aktivt arbete inom både stadsdelsnämnder, utbildningsnämnden, socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden för att förbättra situationen för de mest utsatta. Stadsledningskontoret föreslår att motion (2011:24) om ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och unga av Karin Rågsjö (V) och Måns Almqvist (V) avslås med hänvisning till vad som anförts ovan.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 28 augusti 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö m.fl. (V) och Emma Lindqvist m.fl. (S), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Pettigrew m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

För att förvaltningarna ska kunna fullgöra sina uppdrag är det nödvändigt med tillgång till ett gediget underlag som gör det möjligt att följa upp förändringar och utvecklingstendenser i staden – både positiva och negativa sådana. Det genomförs redan idag tämligen omfattande och regelbundna kartläggningar över Stockholms stad och dess medborgare. En av de viktigaste källorna är Stockholms Stads Utrednings- och Statistikkontor AB (USK), som levererar siffror på miljö, befolkning, bostäder, social omsorg, utbildning, inkomster, priser, kultur, fritid med mera. Materialet hålls tillgängligt på USK:s hemsida och delar av det sammanställs i en statistisk årsbok. USK tillhandahåller därutöver också ett tabellverktyg som möjliggör månadsvisa uppföljningar. Även Folkhälsoinstitutet genomför årsvis kartläggningar som bland annat berör områden fysisk och psykisk hälsa, delaktighet och inflytande, barns uppväxtvillkor, hälsa i arbetslivet, sexualitet och reproduktiv hälsa, skydd mot smittspridning och droger. Ytterligare statistik kan fås från exempelvis Socialstyrelsen och i viss mån också Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Delar av det underlag som finns framtaget sammanställs under året i olika former av rapporter och skrivelser. Till exempel sammanställer socialförvaltningen årligen rapporten ”Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad” med uppföljningar av den sociala situationen i staden. Samtliga förvaltningar gör också egna uppföljningar i samband med tertialrapportering och verksamhetsberättelser. Till detta tillkommer olika typer av riktade undersökningar såsom den om bostadslösa barnfamiljer.

Vid sidan av dessa uppföljningar, kartläggningar och rapporter följs också verk-

samheten vid stadens jobbtorg upp med månadsvisa resultatuppföljningar som lämnas vidare till respektive stadsdelsnämnd. Denna uppföljning är nedbruten på olika målgrupper samt med angivande av resultatorsaker (ex-vis hur många procent av jobbtorgens aspiranter som gått vidare till arbete, studier eller avslutats med okänd avslutningsorsak).

I ett ärende till arbetsmarknadsnämnden den 14 juni 2011 redovisades hur förvaltningen avser arbeta med det kommunala uppföljningsansvaret för åldersgruppen 16 – 19 år.

I det ärendet redogjordes för hur utbildningsförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen genom registeruppföljning av målgruppen kan få en ännu bättre uppfattning om vilka unga som står utanför både skola och arbetsliv.

I motionen anförs att ingen i dag vet hur många de ungdomar är som inte deltar i skolan eller bara driver omkring.

I ärendet om det kommunala uppföljningsansvaret redogörs för de rapporter som utbildningsförvaltningen tagit fram och som visar att det i början av höstterminen är ca 4000 ungdomar i Stockholm som omfattas av uppföljningsansvaret.

Gymnasieslussen lyckas dock få kontakt med ca 3 000 av dessa varav ca 2000 bedöms ha annan sysselsättning som är adekvat t. ex. arbete eller studier utomlands. 1000 ungdomar behöver insatser, varav slussen kan ge en lämplig plats till ca 800. 1000 unga får Gymnasieslussen ingen kontakt med men de omfattas fortfarande av uppföljningsansvaret. Antalet kan givetvis skifta något – men Gymnasieslussen bedömer att storleksordningen varit rätt konstant de senaste åren. I Stockholm finns totalt ca 35 000 unga i aktuell ålder. Det finns således genom dessa rapporter en god bild av antalet ungdomar som står utanför arbete eller skola i åldrarna 16-19 år. Rapporterna visar också på att det är mycket svårt att nå dessa unga. Av det skälet bedriver arbetsmarknadsförvaltningen i dag olika projekt som innehåller stora inslag av handfast uppsökande verksamhet riktad mot målgruppen. Förslag finns om att utöka det uppsökande arbete som hittills till största del bedrivits på Järvaområdet att även omfatta satsningar i söderort.

Sammantaget ger dessa kartläggningar en tämligen god bild av situationen i staden. För närvarande bedöms det därför inte finnas behov av ytterligare utredningar.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 5 november 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 15 augusti 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att verka för ett samhälle med bra villkor för alla och därmed skapa förutsättningar för att barn och ungdomar ska få goda uppväxtvillkor och därmed möjlighet att få ett bra vuxenliv.

Ett exempel på arbete inom staden med inriktning att utveckla ett socialt hållbart samhälle är Söderortsvisionen. Visionen syftar till att utveckla Söderort för dem som bor och verkar i området genom att förbättra och utveckla tryggheten, utbildningsmöjligheter, näringsliv, arbetsmarknad, infrastruktur- och stadsbyggnad. För Årstafältet planeras en ny, hållbar stadsdel med en park i världsklass. Den nya stadsdelen ska präglas av långsiktigt hållbart stadsbyggande samt en blandning av bostäder, verksamheter och service. Genom den nya bebyggelsen länkas omgivande stadsdelar bättre ihop med varandra och med den nya stadsdelen.

Ett annat exempel på satsning på social och ekonomisk utveckling inom staden är Järvafältet som är en långsiktig investering för att förbättra levnadsvillkoren i stadsdelarna kring Järvafältet: Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta. Målsättningen är att genom medverkan från boende och samverka med andra parter skapa en positiv social och ekonomisk utveckling som gör Järva till ett område dit många vill flytta – och stanna kvar. Järvafältet ska också vara en motor för tillväxt i hela Stockholm.

På nationell nivå har Socialstyrelsen sammanställt en social rapport om förhållandena i Sverige 2010. Förvaltningen har sammanställt en beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad 2010 som behandlades av nämnden vid sammanträdet 21 juni 2011, dnr 3.1-0220/2011. Båda rapporterna belyser de frågeställningar motionärerna efterfrågar. Det är tveksamt om en ny utredning skulle tillföra mer kunskap än vi redan har. Nedan lämnas en kort sammanfattning av innehållet i Socialstyrelsens rapport samt uppgifter ur rapporten om socialtjänsten i staden 2010.

Av båda rapporterna framgår att det är av stor vikt att ha ett arbete och kunna försörja sig och sin familj. Riskerna för att få sämre hälsa och sociala problem ökar om personer/familjer under lång tid uppbär försörjningsstöd. Det är således av största vikt att fortsätta satsningen på stöd till personer som inte har arbete vilket inom staden framför allt sker genom jobbtorgens insatser. Det är också viktigt att tidigt ge stöd till barn som behöver särskilda insatser i skolan för att öka deras möjligheter att få en bra utbildning och därmed få arbete och klara sin försörjning.

Sammanfattning av Socialstyrelsens Sociala rapport 2010

Den utveckling mot ökad polarisering som visade sig på många samhällsområden under 1990-talet har under 2000-talet mattats av och stabiliserats. Fler kan försörja sig på sitt arbete men den andel som under längre tid står både utanför arbetsmarknaden och utanför de sociala försäkringssystemen är oförändrad (3–4 procent). Den långvari-

ga fattigdomen (som varar fem år eller längre) fortsatte att minska för alla grupper. Även om inkomsterna ökade för alla var dock inkomstökningarna större bland höginkomsttagarna än bland dem med låga inkomster. Därför har inkomstskillnaderna ökat.

Den etniska boendesegregationen i de tre storstadsregionerna har stabiliserats efter att ha ökat under hela 1990-talet, medan den ekonomiska segregationen uppvisar en långsamt ökande trend över tid. Sedan flera år tillbaka märks en tydlig koppling mellan etnisk och ekonomisk segregation i storstadsregionerna.

Konjunktursvängningarna har stor betydelse för utsatta grupper. I högkonjunktur ökar andelen personer som kan försörja sig på sitt arbete i alla befolkningsgrupper. Det gör att möjligheterna att ta sig ur fattigdom och ekonomiskt biståndstagande ökar. De som är speciellt konjunkturkänsliga när det gäller nyetablering på arbetsmarknaden är ungdomar som varken arbetar eller studerar under övergångsfasen mellan skola och arbete samt nyanlända invandrare. Ungdomar, ensamstående mödrar samt invandrare, främst de nyanlända och de från utomeuropeiska länder, har hög risk för fattigdom och andra välfärdsproblem.

Välfärdsproblem kan uppträda tillsammans och en vanlig kombination är ohälsa och ekonomisk utsatthet. Allvarliga sjukdomar leder ofta till försämrade ekonomiska villkor och ökad risk för upplösning av parförhållanden. Barn till papperslösa föräldrar har en otrygg tillvaro och de som föds i Sverige folkbokförs inte och kan inte identifieras genom person- eller samordningsnummer. Detta begränsar bland annat möjligheterna till att få kunskap om dessa barns situation och hälsa.

I Social rapport 2010 presenteras ny kunskap inom olika områden. För de allra flesta är fattigdom inte bestående – hälften lämnar den redan inom ett år. Den som en gång varit fattig löper däremot stor risk att återigen hamna i fattigdom. Risken att ärva sina föräldrars fattigdom är bara något förhöjd i Sverige, däremot är det betydligt vanligare att barn till höginkomsttagare blir välbärgade som vuxna.

Utbildningen är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. Ju tidigare utbildningskedjan bryts desto sämre är framtidsutsikterna. De grupper som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan har kraftigt förhöjda risker för framtida psykosociala problem. Betygen är särskilt viktiga för utsatta barns framtidsutsikter. Barn som växer upp i samhällets vård eller i familjer med återkommande ekonomiskt bistånd lämnar grundskolan med mycket lägre betyg än andra barn och har också mycket höga överrisker för framtida psykosociala problem.

Uppgifter ur ”Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad – rapport 2010”

Långvarigt ekonomiskt bistånd är den starkaste markören för betydande sociala problem och höga risker för barn i dessa familjer att få olika svårigheter i livet. Det kan leda till låg utbildningsnivå, tonårsföräldraskap, missbruk/psykisk sjukdom/ohälsa.

Andelen av befolkningen i Stockholms stad som får försörjningsstöd har stadigt minskat varje år sedan år 2004. 2004 fick 5,8 procent av befolkningen bistånd jämfört med, 4,0 procent år 2009 och 3,9 procent år 2010. Går man längre tillbaka i tiden så fick 7,1 procent av befolkningen bistånd år 2000.

I Rinkeby-Kista fick 24,8 procent av befolkningen bistånd år 2000, vilket minskade till 17,6 procent år 2004 och var år 2010 nere på 11,8 procent. På Östermalm var motsvarande siffror; 1,6 procent år 2000, 1,3 procent år 2004 samt 0,7 procent år 2010.

Skillnaderna mellan Rinkeby-Kista och Östermalm är således avsevärda, men de har inte ökat under perioden. Inom båda stadsdelsförvaltningarna har biståndsbehovet procentuellt sett mer än halverats sedan år 2000. Ungefär motsvarande utveckling gäller om man jämför till exempel Spånga-Tensta med Södermalm, även om skillnaderna mellan dessa stadsdelsförvaltningar inte är riktigt lika stora.

Andelen av biståndstagarna som är barn har minskat från 37 procent år 2009 till 36 procent år 2010.

År 2009 hade 7,6 procent av barnen i befolkningen ekonomiskt bistånd. Motsvarande siffra år 2010 var 7,1 procent. Längre tillbaka i tiden; år 2004, var siffran 11,5 procent och år 2000 13,3 procent.

Andelen med arbetslöshet som biståndorsak har ökat något de senaste åren, från 47,5 procent av biståndstagarna år 2009 till 48,7 procent år 2010.

I rapporten framgår vidare att det är större antal anmälningar i ytterstaden av barnavårdsärenden.

Det finns barnfamiljer i Stockholm som saknar den trygghet och kontinuitet som ett stadigvarande boende medför. Antalet familjer med osäkra boendeförhållanden har redovisats till nämnden i särskilt ärende 20 januari 2011, dnr 3.1-0526/2011. Kartläggningar har genomförts åren 2004, 2008 och 2010. I 2010 års kartläggning ingår även boende på Stiftelsens Hotellhems genomgångslägenheter för barnfamiljer, 170 st, vilket inte ingått i de tidigare kartläggningarna. Det går därför inte att jämföra uppgifterna från 2010 med de tidigare åren.

År 2004 saknade 188 familjer fast bostad. År 2008 hade socialtjänsten kontakt med 160 familjer utan fast bostad. År 2010 var det totala antalet barnfamiljer som saknar ett stadigvarande boende minst 320, då är även boende inom Stiftelsen Hotellhem medräknat. I kartläggningarna framkom att bostadslösheten bland barnfamiljer bara till en liten del beror på avhysningar. Den främsta orsaken till de osäkra boendeförhållandena var att familjerna aldrig kommit in på stadens bostadsmarknad. Huvuddelen av familjerna kom från länder utanför EU.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 18 augusti 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Lennart Sandborg (V), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP) och Jan Valeskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 18 juli 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter avgränsas till de frågor i motionen som berör utbildningsförvaltningens ansvarsområden. Förvaltningen anser, liksom motionärerna, att utbildning av hög kvalitet för alla elever är av central betydelse för en positiv samhällsutveckling. Förvaltningens uppdrag är att verka för att utveckla en skola i världsklass för alla elever.

Det finns belagda statistiska samband mellan elevers socioekonomiska bakgrundsfaktorer och utbildningsresultat. Stockholms stad tillämpar en resursfördelningsmodell till skolorna med ett socioekonomiskt tilläggsanslag som är avsett att ge skolorna ekonomisk kompensation utifrån elevers socioekonomiska bakgrund. Utbildningsnämnden har i juni 2011 fattat beslut om en ny modell för socioekonomisk tilldelning inom skolan, som successivt kommer att tillämpas från 2012. Den nya modellen tar större hänsyn än tidigare modell till variabler, som enligt studier och erfarenheter har visat sig ha ett starkt samband med elevernas målpuppfyllelse, t.ex. antal år i Sverige. Den grupp elever som har svårast att nå målen är de som invandrat till Sverige inom två år innan slutförandet av grundskolan. I den nya modellen är detta den kategori elever som genererar högst socioekonomiskt tilläggsanslag. I modellen används variabler på individnivå, men också grupprelaterade variabler som elevens boendeområde och skolmiljö. Förvaltningens bedömning är att den nya modellen kommer att fungera bättre som underlag för fördelning av resurser på ett mer förfinat sätt än tidigare. Förvaltningen har för avsikt att följa upp vilken effekt den nya modellen får på resultatutvecklingen, men också på vilket sätt och med vilken effekt olika skolor använder sig av de tilldelade medlen.

Studier pekar på att även om det finns starkt samband mellan skolframgång och socioekonomiska faktorer, finns det även ett samband mellan utbildningsresultat och skolrelaterade faktorer. Det finns skolor som bättre kompenserar för bakgrundsfaktorer och uppnår bättre resultat än andra skolor med motsvarande elevsammansättning. Några av de viktigaste skolfaktorerna som lyfts fram är lärarnas kompetens och kvaliteten på undervisningen (t.ex. John Hattie: "Visible learning" 2009). Inom förvaltningen har påbörjats ett arbete med att identifiera vilka skolor som har goda resultat respektive svaga resultat utifrån sina socioekonomiska förutsättningar och lyfta fram och synliggöra vilka skolrelaterade faktorer som har bidragit till resultatet. Variablerna i den nya modellen för socioekonomisk resursfördelning har använts för att kategorisera de socioekonomiska förutsättningarna. Syftet är att utifrån denna analys ta fram adekvata utvecklingsinsatser och rikta dessa till skolor som har svaga resultat.

Det pågår redan nu ett omfattande utvecklingsarbete inom förvaltningen med stöd av aktuell forskning för att förbättra resultaten i skolorna och utveckla nya metoder. Utifrån forskningsresultat om lärarnas betydelse för elevernas skolframgång har förvaltningen särskilt satsat på att utveckla möjligheterna för lärare att göra karriär utan att lämna läraryrket samt erbjuda kompetensutveckling på både grundläggande och

avancerad nivå. Som också nämns i motionen har förvaltningen tagit fram en strategi som syftar till att utveckla skolor i Söderort och Järvafältet.

Utgångspunkten för förvaltningens utvecklingsarbete är att insatserna ska riktas till de skolor och områden som mest behöver stöd och anpassas till de behov som finns. Arbetet måste vara långsiktigt och uthålligt. Det är förvaltningens uppfattning att de riktade utvecklingsinsatserna och strategierna för att utveckla skolor på sikt kommer att bidra till förbättrade kunskapsresultat för alla elever.

Utbildningsförvaltningen har tillsammans med dåvarande socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen (numera arbetsmarknadsförvaltningen respektive socialförvaltningen) skapat en samverkansöverenskommelse mellan skolan och individ- och familjeomsorgen för att uppnå en gemensam helhetssyn på barns och ungas utveckling och lärande. Ett antal samverkansområden har identifierats och riktlinjer har utarbetats inom områden som t.ex. barn och unga som far illa och brottsförebyggande arbete. Förvaltningen anser inte att det för närvarande finns behov av att tillsätta en tvärsektorieell utredning som motionärerna föreslår.

Utbildningsnämnden har sedan den 1 juli 2007 haft uppföljningsansvaret för ungdomar som inte går i skola eller arbetar. Förvaltningen har haft väl fungerande strukturer för att fånga upp de ungdomar som kan vara aktuella för uppföljningsansvaret. Ett aktivt arbete har bedrivits på individnivå för att få kontakt och dialog med berörda ungdomar och erbjuda utbildning. Uppföljningsansvaret har från och med den 1 juli 2011 överförts till arbetsmarknadsnämnden som i samverkan med utbildningsnämnden ska följa upp berörda ungdomar och erbjuda lämpliga insatser.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 1 september 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (S) och Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsnämnden har flera öppna verksamheter som vänder sig till barn, unga och familjer. Det finns fem öppna förskolor. De är en träffpunkt där hemmavarande föräldrar tillsammans med sina barn kan knyta kontakter, bygga nätverk och bli stärkta i sitt föräldraskap. Olika aktiviteter erbjuds, som sång, lek, rörelse och skapande verksamhet. Det arrangeras även kurser i babymassage, olycksfallsutbildning samt olika utflykter, besök av barnavårdscentralen med mera. Föräldrarnas behov, önskemål och intressen påverkar utbud och innehåll.

Öppna förskolan är ur ett preventivt perspektiv en viktig verksamhet. Den är en generell förebyggande verksamhet där föräldrar mycket tidigt kan få stöd i sin nya roll och vid behov få stöd till annan hjälp. I Farsta är alla öppna förskolor integrerade i parklekens lokaler. På två av verksamheterna bedrivs även ungdomsverksamhet kvällstid. Detta sambruk gör att föräldrar och barn kan använda verksamheten som en mötesplats även när barnen blir större.

Fritidsverksamheten har ett brett öppet utbud riktat till barn och unga som är tänkta att fungera som ett komplement till hemmet. Inom stadsdelsområdet finns det sju parklekar och fem fritidsgårdar samt ett Ungdomens hus för de äldre tonåringarna. På somrarna görs särskilda sommarsatsningar, som badbuss, lägervistelse och en sportcamp (möjlighet att pröva på olika sporter).

Alla fritidsverksamheter är öppna mötesplatser som välkomnar alla, bygger på frivillighet, skapar tillfällen för samtal och nya kontakter samt uppmuntrar inflytande och delaktighet. Verksamheten är kostnadsfri och utan registrering. Fritidens verksamheter arbetar i samverkan med förskola, skola, socialtjänst, polis och lokalt föreningsliv.

Farsta stadsdelsnämnd antog i juni 2009 en långsiktig strategi för att utveckla det förebyggande arbetet med barn och ungdom. Ambitionen är att alla verksamheter (förskola, fritid, fältassistenter och socialtjänst) vid Farsta stadsdelsförvaltning som kommer i kontakt med Farstabarn som saknar trygga hemförhållanden och som lever ett utsatt liv i ett ekonomiskt, socialt och hälsomässigt perspektiv ska fångas upp och vid behov ges skräddarsydda insatser.

Farsta stadsdelsområdes invånare har genomsnittligt en jämförelsevis låg inkomst och låg utbildning. De sociala nätverken är ofta förhållandevis svaga. En följd av det är att behovet och efterfrågan på hjälp och stöd från socialtjänsten är relativt stort jämfört med andra stadsdelsområden. Stödbehovet har i många av de aktuella familjerna funnits i generationer.

Enligt forskningsresultat är det viktigt för barnen att föräldrarna har arbete, för annars är risken stor att hela familjen mår dåligt. För att motverka att barn ska växa upp i familjer beroende av försörjningsstöd arbetar förvaltningen med att ge ett aktivt individuellt anpassat stöd för att föräldrarna ska kunna försörja sig genom egna inkomster. För att lyckas med det samverkar förvaltningens olika verksamhetsområden med varandra. Vidare har socialtjänsten ett nära samarbete med Jobbtorget, arbetsförmedlingen och försäkringskassan. Förvaltningen har i allt socialt arbete fokus på det friska hos individen, har stor tilltro till brukarnas förmåga samt lägger stor vikt vid att motivera arbetslinjen.

Stadsdelsnämnden har sedan 2010 en verksamhet, familjestödsenheten, som ger olika typer av riktade hjälpinsatser till ungdomar och familjer. Det kan vara förebyggande informationsinsatser, konkret kortsiktigt stöd av olika slag till behandlingsinsatser över längre tid. Enheten omfattar ett ungdomsboende, familjebehandlare, fältassistenter, särskilda kontaktpersoner, ungdomsmottagning, preventionssamordnare och ett team förskolestöd som riktar sig till förskolans personal.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 september 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 augusti 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Segregeringen i Hässelby-Vällingby har ökat under senare år. Vissa barn och ungdomar befinner sig i socialt utsatta situationer och många har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Förvaltningen arbetar både proaktivt och med omedelbara insatser i syfte att undvika att barn och ungdomar far illa och hamnar i svåra sociala situationer samt stödjer föräldrar i deras roll. Inom enheten för ekonomiskt bistånd bedöms rätten till och fattas beslut om ekonomiskt bistånd till hushåll där andra inkomstmöjligheter saknas.

Förvaltningen samverkar aktivt med skolan, förskolan och polisen i syfte att tidigt fånga upp barn och ungdomar som riskerar att fara illa inom familjen eller hamna i andra socialt utsatta situationer som missbruk och kriminalitet.

Stadsdelen har ett utvecklat och bra samarbete med Jobbtorget i Vällingby till vilket socialbidragssökande personer i arbetsför ålder hänvisas i syfte att ge dem stöd och coaching för att kunna ta sig ut på arbetsmarknaden, tex via praktikjobb, eller övergå till studier.

När det gäller förslaget att tillsätta en tvärsektoriell utredning är det i första hand en politisk fråga som förvaltningen lämnar utan eget ställningstagande. Det gäller även frågor kring ökad jämlikhet i staden.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2011 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Hans Enroth (V) och Anita Lindskog m.fl. (S), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 12 augusti 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Det är givetvis viktigt att på alla sätt försöka förebygga och motverka segregation och arbeta för ökad jämlikhet. Förvaltningen delar uppfattning att det är angeläget att

verka för ett samhälle som skapar förutsättningar för att barn och unga ska få växa upp under trygga och goda förhållanden.

Som förvaltningen ser det finns redan idag goda kunskaper om vad som kan leda till segregation och vilka faktorer under ett barns uppväxt som kan få negativa konsekvenser för deras framtid. Förvaltningens uppfattning är att man inom stadens verksamheter arbetar för att på olika sätt minska segregationen och skapa förutsättningar för goda uppväxtvillkor. ”Järvalyftet” är ett exempel på det arbete som görs inom stadsdelarna Akalla, Hjulsta, Husby, Kista, Rinkeby och Tensta för att förbättra levnadsvillkoren för de boende i dessa områden.

Även i stadens södra delar pågår ett arbete, ”Söderortsvisionen”, för att utveckla ett socialt hållbart samhälle genom att förbättra och utveckla tryggheten, öka utbildningsmöjligheter och utveckla näringslivet och arbetsmarknaden.

Socialstyrelsen har regeringens uppdrag att redovisa de sociala förhållandena som råder i landet och då särskilt uppmärksamma de grupper som är mest eftersatta i ekonomisk och social bemärkelse. Syftet är att ge en bild av vilka sociala problem som finns, varför de uppstår och hur de förändras över tid. Fokus ligger på att identifiera riskfaktorer för uppkomsten av sociala problem i olika befolkningsgrupper.

I våras publicerades den femte i raden av dessa rapporter ”Social rapport 2010”. Av rapporten framgår bl.a. att den utveckling mot ökad polarisering som visade sig på många samhällsområden under 1990-talet har mattats av och stabiliserats under 2000-talet. Fler kan försörja sig på sitt arbete medan den andel, som under längre tid står både utanför arbetsmarknaden och utanför de sociala försäkringssystemen, är oförändrad. Den långvariga fattigdomen, som varar fem år eller längre, har fortsatt minska för alla grupper. Den som en gång varit fattig löper dock stor risk att återigen hamna i fattigdom.

Vidare framgår att den etniska boendesegregationen i de tre storstadsregionerna stabiliserats, medan den ekonomiska segregationen långsamt ökat. Sedan flera år tillbaka märks en tydlig koppling mellan etnisk och ekonomisk segregation i storstadsregionerna.

Rapporten visar också att konjunktursvängningarna har stor betydelse för utsatta grupper. De som är speciellt konjunktur känsliga när det gäller nyetablering på arbetsmarknaden är ungdomar som varken arbetar eller studerar under övergångsfasen mellan skola och arbete samt nyanlända invandrare. Utbildningen är en av de viktigaste faktorerna för ungdomars framtida möjligheter. De som har låga eller ofullständiga betyg från grundskolan löper stor risk att få framtida psykosociala problem. Barn som växer upp i samhällets vård eller i familjer med återkommande

ekonomiskt bistånd lämnar grundskolan med mycket lägre betyg än andra barn och risken för att senare i livet få psykosociala problem är stor.

Socialförvaltningen presenterade i juni månad en rapport "Beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad - rapport 2010". Av rapporten framgår bl.a. att barn som växer upp i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd löper stor risk att få olika svårigheter senare i livet, t.ex. i form av låg utbildningsnivå, tonårsföräldraskap, missbruk, och fysisk/psykisk ohälsa.

Av rapporten framgår vidare att andelen av befolkningen i Stockholms stad som får försörjningsstöd stadigt minskat under 2000-talet. År 2000 fick 7,1 procent ekonomiskt bistånd, jämfört med 3,9 procent år 2010. Det finns dock stora skillnader mellan de olika stadsdelar. År 2010 fick t.ex. 11,8 procent av befolkningen i Rinkeby-Kista ekonomiskt bistånd mot 0,9 procent på Norrmalm.

Av den statistik, som förs av staden centralt, framgår att det är stora skillnader mellan de olika stadsdelarna när det gäller andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd. I t.ex. Rinkeby-Kista lever 14,7 procent av barnen i den typen av familj mot 0,6 procent på Norrmalm.

Både socialförvaltningens och Socialstyrelsens rapport visar vikten av att ha ett arbete och kunna försörja sig och sin familj. En av de mest angelägna uppgifterna för staden är således satsningen på stöd till personer som står utanför arbetsmarknaden. Jobbborgen fyller därför en viktig funktion, liksom det arbete som bedrivs vid stadsdelsförvaltningarnas försörjningsstödsenheter. Även den verksamhet som bedrivs inom individ- och familjeomsorgen och inom förskolans och skolans område har en viktig uppgift när det gäller de barn och ungdomar som växer upp i ekonomiskt svaga familjer. En bra utbildning är idag en av förutsättningarna för att kunna komma ut på arbetsmarknaden och som vuxen klara sin egen försörjning.

De båda rapporterna belyser de problemområden och frågeställningar Karin Rågsjö och Måns Almqvist tar upp i sin motion. Förvaltningen är tveksam till om den utredning de föreslår ska tillsättas skulle kunna öka kunskaper om de socioekonomiska konsekvenserna av den segregation som de facto finns och de faktorer som är betydelse för barns framtid. Förvaltningen tror snarare att en bättre uppföljning och en mera ingående analys av de satsningar och de insatser som faktiskt görs för att förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor skulle få större effekt. Det är också viktigt att sprida goda exempel på framgångsrikt arbete för att stärka det uppväxande släktets förutsättningar att kunna etablera sig på den framtida arbetsmarknaden.

RESERVATIONER M.M.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö m.fl (V) och Emma Lindqvist m.fl. (S) enligt följande.

1. Att bifalla motionen i sin helhet
2. Att i övrigt anföras

En stad där segregationen biter sig fast och skapar allt större klyftor är en stad som på sikt kommer ha en negativ utveckling inom flera områden. De allt större klyftorna kommer att negativt påverka utbildningsnivån, arbetsmarknadens potential, psykisk och fysisk hälsa, drogmissbruk och kriminalitet i Stockholm. Detta visar all forskning inom området.

Det finns idag material från USK, Statens Folkhälsoinstitut etc. Så länge materialet inte används utan enbart är statistik och tabeller finns det en risk för att analysen uteblir och därmed även möjligheten till förändring. Att materialet finns tillgängligt på nätet och att siffror kommer från diverse aktörer har inte på något sätt inneburit att diskussionen har lyfts och bidragit till en fördjupad politisk diskussion. Detta är anmärkningsvärt.

De fakta som återges i motionen pekar på en stad där många barn och unga är kraftigt marginaliserade. Att inte ta rapporterna om skolsituationen på allvar där skillnaderna i betyg ökar och därmed bidrar till att många unga inte fullföljer gymnasiet är inte försvarbart. Detta bidrar redan till en utslagning från arbetsmarknaden.

Att Stockholm stad inte har haft ett bra transparent system för att följa upp ”drop-outs” har även revisionskontoret påpekat. För att kunna följa upp ”drop-outs” krävs ett robust uppföljningssystem som är kontinuerligt, inte projekt som kommer och går.

Självklart behövs en politisk analys av läget utifrån tillgängligt material och forskning, utifrån den analysen skulle sedan en politisk viljeinriktning beslutas för att förbättra barn och ungas förutsättningar till goda uppväxtförhållanden. Vad som behövs och som föreslås i motionen, utöver det material som finns idag, är ett tvärsektorielt perspektiv, och konkreta förslag om hur jämlikheten i staden kan öka. Det är det som kallas politik, att samla på statistik är något annat.

Särskilt uttalande gjordes av Sara Pettigrew m.fl. (MP) enligt följande.

När unga människor glider ur skolsystemet utan att samtidigt fångas upp och mötas av andra möjligheter på arbetsmarknaden eller alternativa utbildningsmöjligheter tappar samhället massor med potential. Samtidigt får vi en grupp unga som blir väldigt sårbara när de står utanför både utbildning och arbetsmarknad. Staden har ett ansvar

att löpande hålla sig informerad om hur unga i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella vägar framåt. Detta ansvar har tidigare legat på utbildningsnämnden, men har nu flyttats till arbetsmarknadsnämnden.

Uppföljningsansvaret har inte fungerat tillfredsställande. Både 2005 och 2009 rapporterades stadens egen revision om brister. Under 2010 var det så många som 4000 unga i Stockholm mellan 16-20 år som stod utanför både skola och arbetsmarknad. När ansvaret flyttades till arbetsmarknadsnämnden skapades bättre förutsättningar för samordning, och en bredare palett av åtgärder, för att nå ut till fler unga med alternativ. Gymnasieslussen har fungerat väl, men kan inte ensam hantera hela ansvaret. Samordningen får bättre förutsättningar hos arbetsmarknadsnämnden, om tillräckligt fokus också läggs på denna fråga.

Alla unga som kommer ifråga för det kommunala uppföljningsansvaret har samma rätt till stöd från kommunen. Det ska inte spela någon roll vilken stadsdel man bor i. Stadsdelarnas ansvar måste därför också förtydligas. Uppföljningsansvaret måste kopplas till tydliga mål i kommunens övergripande verksamhet och budget. Idag stannar uppföljningen på förvaltningarna och saknas på en högre nivå. Det är viktigt att unga har en och inte flera olika kontaktytor till sysselsättning.

Ett förbättrat kommunalt uppföljningsansvar underlättar för individen att hitta rätt och garanterar att ingen faller mellan stolarna mellan gymnasiesluss, jobbtorg och socialtjänst. Arbetsmarknadsnämnden måste nu ta denna uppgift på allvar, och lägga särskilt fokus på att bli den samordnande funktion som krävs för detta arbete.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (S) enligt följande.

1. Socialnämnden bifaller motionen.
2. Därutöver anfördes följande.

För oss Socialdemokrater handlar politik inte bara om att konstatera att det finns orättvisor och ojämlikhet. Vi vill också se lösningar. Vi är skyldiga våra barn och ungdomar som växer upp i Stockholm att ge dem en trygg och jämlik uppväxt. Stockholm är en av de mest segregerade städerna i Europa. Vi vet utifrån forskning att barn som växer upp i en ojämlik miljö påverkas negativt i sin framtid. Segregationen går att motverka och det handlar om politisk vilja. Vi nöjer oss därför inte med att det finns bra rapporter som belyser hur det ligger till, vi kräver också handlingsplaner och åtgärder. Stockholm behöver göra en massiv satsning på barnomsorgen med fler vuxna som ser barnen, vi behöver bygga fler hyresrätter som folk har råd att bo i. Därför behövs en samlad strategi med en konkret handlingsplan för ökad jämlikhet, minskad segregation och goda uppväxtvillkor för barn och unga. Till det krävs politiskt mod och vilja.

Reservation anfördes av Stefan Nilsson m.fl. (MP) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att delvis bifalla förvaltningens utlåtande.

2. I övrigt anför följande.

Det behövs konkreta åtgärder för att skapa goda uppväxtvillkor för barn och unga, och det arbete förvaltningen tar upp, till exempel Järvalyftet och Söderortsvisionen är bra och kan göras ännu bättre. Det handlar om att ge människor lika förutsättningar, det går att förbättra t.ex. genom att anställa ung arbetskraft lokalt när miljonprogramsområdena ska upprustas.

Att ge ökade ekonomiska resurser till stadens socialtjänst, som nedrustats under många år av den nuvarande majoriteten, och att styra över resurser till mer av tidiga och förebyggande insatser, både i förskola, skola och för socialt utsatta barn kan också bidra till mer lika förutsättningar.

För barn och unga som behöver socialt stöd är skolan av stor betydelse. Skolfam är en utmärkt satsning som är på gång, även i Stockholm, för att familjehemsplacerade barn ska få en bättre skolgång. Vi gröna har föreslagit att denna satsning ska nå en större målgrupp än de som är placerade i familjehem.

Hjälpen till personer i hemlöshet behöver förbättras, t.ex. genom enklare bostäder som ett komplement. Vräkningar av barnfamiljer ska inte behöva förekomma. Det finns exempel från Norrmalm där man lyckats undvika detta på senare tid.

Att lägga mer resurser på barns och ungas uppväxtvillkor ser vi som en viktig framtidsstrategi för Stockholm. Det är ohållbart och osolidariskt att låta anslagen till sociala insatser krympa i en stad som växer.

Reservation anfördes av Inger Stark (V) enligt följande.

1. Socialnämnden beslutar att bifalla motionen i sin helhet.

2. I övrigt anför följande.

En stad där segregationen biter sig fast och skapar allt större klyftor är en stad som på sikt kommer ha en negativ utveckling inom flera områden. De allt större klyftorna kommer att negativt påverka utbildningsnivån, arbetsmarknadens potential, psykisk och fysisk hälsa, drogmissbruk och kriminalitet i Stockholm. Detta visar all forskning inom området.

Det finns idag material från USK, Statens Folkhälsoinstitut etc. Så länge materialet inte används utan enbart är statistik och tabeller finns det en risk för att analysen uteblir och därmed även möjligheten till förändring. Att materialet finns tillgängligt på nätet och att siffror kommer från diverse aktörer har inte på något sätt inneburit att diskussionen har lyfts och bidragit till en fördjupad politisk diskussion. Detta är anmärkningsvärt.

De fakta som återges i motionen pekar på en stad där många barn och unga är kraftigt marginaliserade. Att inte ta rapporterna om skolsituationen på allvar där skillna-

derna i betyg ökar och därmed bidrar till att många unga inte fullföljer gymnasiet är inte försvarbart. Detta bidrar redan till en utslagning från arbetsmarknaden.

Att Stockholm stad inte har haft ett bra transparent system för att följa upp ”drop-outs” har även revisionskontoret påpekat. För att kunna följa upp ”drop-outs” krävs ett robust uppföljningssystem som är kontinuerligt, inte projekt som kommer och går.

Självklart behövs en politisk analys av läget utifrån tillgängligt material och forskning, utifrån den analysen skulle sedan en politisk viljeinriktning beslutas för att förbättra barn och ungas förutsättningar till goda uppväxtförhållanden. Vad som behövs och som föreslås i motionen, utöver det material som finns idag, är ett tvärsektorielt perspektiv, och konkreta förslag om hur jämlikheten i staden kan öka. Det är det som kallas politik, att samla på statistik är något annat

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Lennart Sandborg (V) enligt följande.

Utbildningsnämnden beslutade om förändringar av kriterier för socio-ekonomisk tilldelning inom skolan vid sitt sammanträde 2011-06-16. Förändringarna innebär en klar förbättring av systemet. Det löser dock inte ett av grundproblemen, att hela skolsystemet är en del av ett samhälle som numera har så många krafter som verkar segregering. Ju fler och tidigare val, som elever uppmanas göra, desto större risk att segregationen ökar. Som det står i vänsterpartiets motion i ärendet är det ett faktum att föräldrars bakgrund betyder mer nu än förr för hur eleverna skall lyckas i skolan. En riktig valfrihet kan inte bara definieras som att alla elever skall få göra så många val som möjligt i skolan, utan att alla elever skall ha så stor valfrihet som möjligt efter genomgången utbildning. Valet av t.ex. yrkesförberedande eller högskoleförberedande inriktningar borde styras mer av intresse och inte vara avgjort redan i grundskolan.

Särskilt uttalande gjordes av Per Olsson m.fl. (MP) och Jan Valeskog m.fl. (S) enligt följande.

När unga människor glider ur skolsystemet utan att samtidigt fångas upp och mötas av andra möjligheter på arbetsmarknaden eller alternativa utbildningsmöjligheter tappar samhället massor med potential. Samtidigt får vi en grupp unga som blir väldigt sårbara när de står utanför både utbildning och arbetsmarknad. Staden har ett ansvar att löpande hålla sig informerad om hur unga i kommunen som fullgjort sin skolplikt men som inte fyllt 20 år är sysselsatta, i syfte att kunna erbjuda dem lämpliga individuella vägar framåt. Detta ansvar har tidigare legat på utbildningsnämnden, men nu flyttats till arbetsmarknadsnämnden, dock har utbildningsnämnden kvar sitt arbete med gymnasieslussen.

Uppföljningsansvaret har inte fungerat tillfredsställande. Både 2005 och 2009 rapporterades stadens egen revision om brister. Under 2010 var det så många som 4000 unga i Stockholm mellan 16-20 år som stod utanför både skola och arbetsmarknad.

När ansvaret flyttades till arbetsmarknadsnämnden skapades bättre förutsättningar för samordning, och en bredare palett av åtgärder, för att nå ut till fler unga med alternativ. Gymnasieslussen har fungerat väl, men kan inte ensam hantera hela ansvaret. Samordningen får bättre förutsättningar hos arbetsmarknadsnämnden.

Alla unga som kommer ifråga för det kommunala uppföljningsansvaret har samma rätt till stöd från kommunen. Det ska inte spela någon roll vilken stadsdel man bor i. Stadsdelarnas ansvar måste därför också förtydligas. Uppföljningsansvaret måste kopplas till tydliga mål i kommunens övergripande verksamhet och budget. Idag stannar uppföljningen på förvaltningarna och saknas på en högre nivå. Det är viktigt att unga har en och inte flera olika kontaktytor till sysselsättning.

Ett förbättrat kommunalt uppföljningsansvar underlättar för individen att hitta rätt och garanterar att ingen faller mellan stolarna mellan gymnasiesluss, jobbtorg och socialtjänst. Samtidigt kan utbildningsnämnden förstärka studie- och yrkesvägledningen, vilket är en viktig del i sammanhanget.

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Gunnar Sandell m.fl. (S) och Inger Stark (V) enligt följande.

1. Att föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen i sin helhet
2. Att i övrigt anföra

En stad där segregationen biter sig fast och skapar allt större klyftor är en stad som på sikt kommer ha en negativ utveckling inom flera områden. De allt större klyftorna kommer att negativt påverka utbildningsnivån, arbetsmarknadens potential, psykisk och fysisk hälsa, drogmissbruk och kriminalitet i Stockholm. Detta visar all forskning inom området.

Det finns idag material från USK, Statens Folkhälsoinstitut etc. Så länge materialet inte används utan enbart är statistik och tabeller finns det en risk för att analysen uteblir och därmed även möjligheten till förändring. Att materialet finns tillgängligt på nätet och att siffror kommer från diverse aktörer har inte på något sätt inneburit att diskussionen har lyfts och bidragit till en fördjupad politisk diskussion. Detta är anmärkningsvärt.

De fakta som återges i motionen pekar på en stad där många barn och unga är kraftigt marginaliserade. Att inte ta rapporterna om skolsituationen på allvar där skillnaderna i betyg ökar och därmed bidrar till att många unga inte fullföljer gymnasiet är inte försvarbart. Detta bidrar redan till en utslagning från arbetsmarknaden.

Att Stockholm stad inte har haft ett bra transparent system för att följa upp ”drop-outs” har även revisionskontoret påpekat. För att kunna följa upp ”drop-outs” krävs ett robust uppföljningssystem som är kontinuerligt, inte projekt som kommer och går.

Självklart behövs en politisk analys av läget utifrån tillgängligt material och forskning, utifrån den analysen skulle sedan en politisk viljeinriktning beslutas för att förbättra barn och ungas förutsättningar till goda uppväxtförhållanden. Vad som behövs

och som föreslås i motionen, utöver det material som finns idag, är ett tvärsektorielt perspektiv, och konkreta förslag om hur jämlikheten i staden kan öka. Det är det som kallas politik, att samla på statistik är något annat.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Hans Enroth (V) och Anita Lindskog m.fl. (S) enligt följande.

Bifall till motionen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2011:24

2011:24

**Motion av Karin Rågsjö och Måns Almqvist (båda V)
om ökad jämlikhet, minskad segregation och goda upp-
växtvillkor för barn och unga**

Dnr 332-635/2011

I Stockholm har vi en galopperande segregering. Bostadspolitiken, utbildningspolitiken, arbetsmarknadspolitiken och den nuvarande regeringens fördelningspolitik har bidragit till att Stockholm nu är en delad stad. Segregationen har fördjupats särskilt mellan innerstaden och förorterna. Dessutom har den högerstyrda politiken i Stockholms stad ytterligare ökat ojämlikheten, bland annat genom att minska den socioekonomiska omfördelningen i förskolan och skolan. Detta slår hårt mot barn och ungdomar.

Högeralliansen i Stockholm har mycket tydligt angett färdriktningen; att sälja ut 22 000 lägenheter och nu fortsätta med utförsäljningen har varit ett ideologiskt mål helt utan att ta hänsyn till konsekvenserna. Med omvandlingen har vi en stad med djupa klyftor som avspeglar sig i resultaten i skolan, utbildning, trygghet och arbetslöshet. De sociala skillnaderna ökar mellan olika delar av staden och det finns allt färre områden med en blandning av hög- och låginkomsttagare.

Konsekvenserna av den förda politiken drabbar alla Stockholmare men främst de unga som idag inte kan räkna med att få en lägenhet, har svårt att få jobb och inte har fått tillräcklig hjälp för att kunna söka till gymnasiet. En segregerad stad innebär även en fastlåsning i arbetslöshet, svag ekonomi, utlåsning från högre utbildning samt sociala problem.

En grupp som drabbas hårt är barnen, familjebakgrunden har en större betydelse för studieresultaten idag än 1990. Föräldrars inkomst och utbildning är viktig för hur väl barnen lyckas i skolan; försämras föräldrarnas villkor riskerar även barnens villkor att försämras. I innerstaden är det inte en enda elev som saknar betyg i samtliga ämnen i årskurs 9 till skillnad från 3 procent i

Farsta och i Spånga Tensta. Andelen elever som har nått målet i alla ämnen i årskurs 9 varierar kraftigt visar en genomgång vårterminen 2010, 96,9 procent av eleverna i Högländsskolan jämfört med 27,6 procent i Hjulstaskolan. Detta är inte försvarbart. Det är uppenbart att skillnaderna genomgående är så stora att det kommer att påverka många elevers möjlighet till gymnasieutbildning och därmed möjligheter till högre studier. Dessutom visar alla tänkbara undersökningar att möjligheterna att få arbete är minimal för de ungdomar som saknar gymnasieutbildning. Utbildningen är idag klart segregerad. Det saknas idag tillräckliga resurser för att på ett framgångsrikt sätt genomföra skolstrategin för skolutveckling i Söderort och på Järvafältet. Att skillnaderna är så stora som rapporterna visar är mycket oroväckande för den sociala infrastrukturen.

På område efter område kan vi se hur klassamhället förstärks. På Kungsholmen har den totala arbetslösheten minskat med 22 procent medan den har ökat med 4 procent i Rinkeby-Kista. Bilden av arbetslösheten är glasklar. Den är klassorienterad och det krävs stora insatser om inte en generation unga arbetslösa ska fastna i långvarig arbetslöshet. Det är även tydligt att arbetslösa ungdomar i hem där föräldrarna kan försörja dem hamnar på den ”vanliga” arbetsförmedlingen medan ungdomar som har föräldrar med försörjningsstöd får gå till jobbtorgen. En segregering i sig. Risker är stor att den unga utan utbildning med försörjningsstöd fastnar i ett ”bollande” mellan jobbtorg och praktikplats.

Trots vetskapen har högeralliansen i Stockholm blundat för att ungdomar som inte går i skolan eller arbetar bara driver omkring. Ingen vet i dag hur många de är och det finns inte heller efter fyra år några metoder eller strategier för att nå dessa ungdomar. Att vara så långt utanför samhället och inte få adekvat hjälp är ett misslyckande och bidrar till en tydlig segregering och hög risk för en ökad social problematik.

Högeralliansens politik har snabbt monterat ner grunderna för en integrerad stad byggd på allas rätt till bostad, arbete och utbildning. Nu måste vi vända trenden mot en mer jämlik stad; det tjänar hela Stockholm på.

Kommunfullmäktige föreslås därför besluta följande

1. Tillsätta en tvärspektoriell utredning som granskar de socioekonomiska konsekvenserna av en ökad segregering inom utbildning, arbetsmarknad och socialtjänst med tonvikt på utvecklingen för barn och ungdomar.

2. Komma med förslag om hur jämlikheten i staden kan öka och segregationen minska i alla delar av staden med tonvikt på att stärka barns och ungdomars förutsättningar till goda uppväxtvillkor.

Stockholm den 14 mars 2011

Karin Rågsjö

Måns Almqvist